ΤΑ ΝΕΑ
ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ

Είδος: Εφημερίδα / Κύρια / Πολιτική / Εβδομαδιαία
Ημερομηνία: Παρασκευή, 29-04-2022
Σελίδα: 22,23 (1 από 2)
Μέγεθος: 1980 cm ²
Μέση κυκλοφορία: 23710
Επικοινωνία εντύπου: 210 7547000

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

ΨΥΧΟΓΙΟΣ Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

FOCUS Η ΑΛΛΗ ΟΨΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

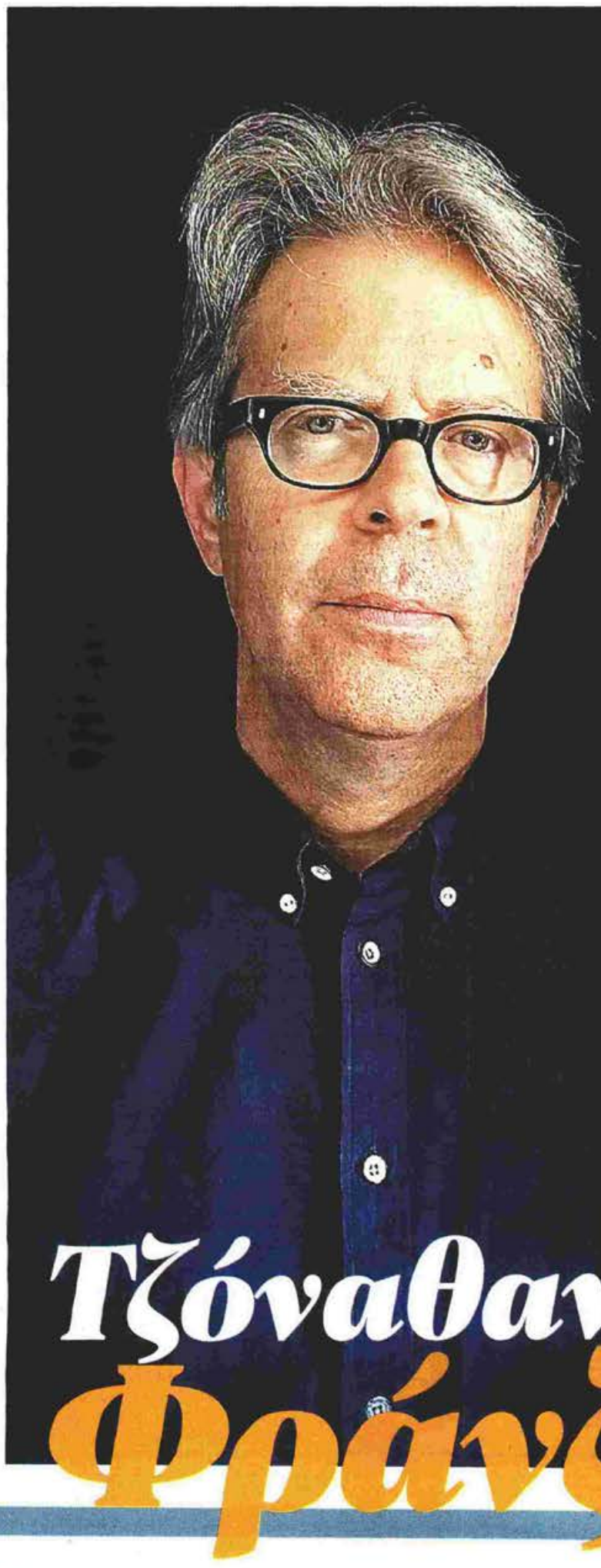

«Αν πιστεύεις τους υποστηρικτές του Πούτιν δεν υπάρχει εισβολή»

Ο διάσημος αμερικανός συγγραφέας μιλάει, με αφορμή την κυκλοφορία του νέου μυθιστορήματός του «Σταυροδρόμια», για τις ΗΠΑ, τη δημόσια συζήτηση για τη βία, τη ρωσική εισβολή και τα fake news

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ
ΝΙΚΟ ΚΟΥΡΜΟΥΛΗ

Ο Τζόναθαν Φράνζεν συμπυκνώνει όλα τα χαρακτηριστικά του δημόσιου διανοούμενου: οι πολιτικές τοποθετήσεις του, όπως και καθένα από τα βιβλία του ξεχωριστά, ανοίγουν έναν κύκλο ορμητικών συζητήσεων και οξύτατων πολλές φορές αντιπαραθέσεων. Ενας συγγραφέας που παραμένει και σήμερα στις ΗΠΑ το σημαντικότερο σημείο αναφοράς, για την εξέλιξη της λογοτεχνίας και όχι μόνο. Το νέο του μυθιστόρημα «Σταυροδρόμια» (μτφρ: Γιώργος Ικαρος Μπαμπασάκης, Ψυχογιός) είναι ογκώδες και έμπλεο νοηματοδοτήσεων. Αποτελεί το πρώτο μέρος μιας μεγάλης τριλογίας η οποία ορίζεται κάτω από τον γενικό τίτλο «The Key to All Mythologies», όπου παραπέμπει ευθέως στο δραματουργικό έπος «Middlemarch» της Τζορτζ Ελιοτ.

Στο επίκεντρο βρίσκεται η οικογένεια Χίλντεμπραντ από το επινοημένο Νιου

Τζόναθαν Φράνζεν

www.clipnews.gr

ΤΑ ΝΕΑ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ

Είδος: Εφημερίδα / Κύρια / Πολιτική / Εβδομαδιαία
Ημερομηνία: Παρασκευή, 29-04-2022
Σελίδα: 22,23 (2 από 2)
Μέγεθος: 1980 cm ²
Μέση κυκλοφορία: 23710
Επικοινωνία εντύπου: 210 7547000

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

ΨΥΧΟΓΙΟΣ Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

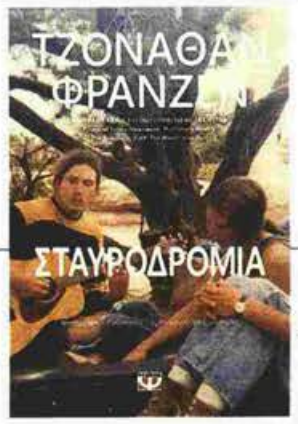

Τζόναθαν Φράνζεν
«Σταυροδρόμια»
Μτφ. Γιώργος-Ικαρος Μπαμπασάκης
Εκδ. Ψυχογιός
Σελ. 728, τιμή 22 ευρώ

Πρόσπεκτ του Ιλινόι. Μεγαλώνουν σε μια προτεσταντική, ελευθεριακή κοινότητα των αρχών της δεκαετίας του '70, ενώ γύρω τους η χώρα βρίσκεται σε πολλαπλά αδιέξοδα. Το νόημα του υπάρχειν μέσα από τις απανωτές προσωπικές κρίσεις, τις ηθικές ανακατατάξεις, τις καθημερινές αναζητήσεις. Στα χέρια του Φράνζεν αναλύεται ο σκοπός της ζωής, μέσα από τα μέλη της οικογένειας. Ο ίδιος τα τελευταία τρία χρόνια και παραπάνω απέχει από συνεντεύξεις και κοινωνικά δίκτυα. Τώρα που επανέρχεται, έχουμε τη χαρά να μιλήσουμε μαζί του μέσω zoom. Από τις πρώτες κιόλας φράσεις στην κουζίνα του σπιτιού του, γίνεται φανερό πως ο Φράνζεν διαθέτει αυτό που ονομάζεται πολιτική ποιότητα και αντίληψη.

Ζούμε σε μια ασταθή περίοδο της Ιστορίας. Τεκτονικές αλλαγές συντελούνται καθημερινά. Σε ποιο πεδίο θα βλέπατε την αιτία αυτών των ραγδαίων μετατοπίσεων;

Είναι γεγονός πως η παρατεταμένη ρευστότητα των καιρών μας θα δώσει ίσως τον τόνο μιας κανονικότητας – όπως λέγεται – με εντελώς καινούργια χαρακτηριστικά. Κατ' αρχάς φαίνεται ότι ο κόσμος δεν ξαναγυρνά σε μια κατάσταση όπως την είχαμε συνηθίσει πριν από 30-40 χρόνια. Για μένα, το πεδίο των αλλαγών όπως λέτε είναι η κλιματική κρίση και οι συνέπειές της. Η εισβολή που συμβαίνει τώρα στην Ουκρανία και αποτελεί ένα οξύτατο γεγονός παγκόσμιας κλίμακας, περιέχει την ενεργειακή απορρύθμιση. Και αυτή με τη σειρά της είναι συνιστώσα της κλιματικής κρίσης και των ποικίλων ανακατατάξεων που επιφέρει, ανάμεσά τους και η οικονομική αστάθεια. Είμαι πολύ ανήσυχος για όλα αυτά, διότι στραγγίξαμε τον πλανήτη και οι πλουτοπαραγωγικές πηγές όπως τις ονομάζαμε, έχουν περιοριστεί πάρα πολύ αν όχι στο ελάχιστο. Χρειάζεται να αναδιατάξουμε τον πυρήνα της σκέψης μας πριν φτάσουμε στο αμετάκλητο.

Η πρόσφατη πανδημία, στην πηγή της τουλάχιστον, ξεκίνησε από μια διαταραχή στην επαφή του ανθρώπου με την άγρια ζωή. Είναι έτσι;

Μέχρι στιγμής αυτό φαίνεται. Βρισκόμαστε στην παράξενη θέση να έχουμε περισσότερο ανθρώπινο κεφάλαιο απ' ό,τι υλικούς πόρους, με γνώμονα ότι η κατανάλωση όχι μόνο διατηρείται ψηλά για την τωρινή δύσκολη συγκυρία, αλλά παραμένει και η κύρια πηγή κρατικών και επιχειρηματικών εσόδων. Ο άνθρωπος διαμορφώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες χωρίς κανέναν φραγμό. Πέρα από τους όποιους ιεροκήρυκες του εθνικισμού και τον φόβο του διαφορετικού, υπάρχει η μεγαλύτερη εικόνα. Τα επιδραστικά κράτη ΗΠΑ, Κίνα, Ρωσία, Ινδία κ.λπ. θέλουν να επεκτείνουν τη σφαίρα επιρροής τους δίνοντας το παράδειγμα πως κάθε χώρα πρέπει να δίνει λογαριασμό μόνο στον εαυτό και την ισχύ της. Ουσιαστικά αντί του διαλόγου και της διαμόρφωσης στέρεων διεθνών συμφωνιών, γίνεται προσπάθεια κατάκτησης ασταθών ζωνών διαχείρισης κινητών κεφαλαίων. Ετσι ώστε περιοχές ολόκληρες να καταστούν αορίστως διεκδικήσιμες, το φαντασιακό να θεριεύει και οι μετακινήσεις πληθυσμών να ελέγχονται. Η επιστροφή όχι μόνο του έθνους-κράτους αλλά ίσως των αυτοκρατοριών;

Τι ρόλο έχουν παίξει σε όλο αυτό, υπό τη μορφή προπαγάνδας, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης;

Η αλματώδης πρόοδος της ηλεκτρονικής τεχνολογίας (παίζει ρόλο να δούμε αν και πώς θα κατανεμηθεί τα επόμενα χρόνια, μην ξεχνάτε πως έρχεται το metaverse) έχει καταφέρει να κρύψει ως έναν μεγάλο βαθμό τις πραγματικές αιτίες της αστάθειας. Ως προέκταση αυτού, η τεχνολογία έχει καταστεί τοξικότατη πολιτικά και αυτό το βλέπουμε καθημερινά στα ΜΚΔ. Αυξάνεται επίτηδες η πόλωση, ελαχιστοποιείται η ικανότητα των χρηστών να έρθουν σε επαφή με τη διαφορετική γνώμη (και αυτό έχει άμεση επίπτωση στην αντιληπτική ικανότητα του ατόμου). Τούτη η υποτίθεται λαϊκής βάσης επικοινωνία ενισχύει κυρίως το αίσθημα της μη εμπιστοσύνης και του μίσους. Πρωτίστως ως άμεσο αποτέλεσμα εδώ, είναι ότι τα γεγονότα δεν παίζουν κανέναν ιδιαίτερο ρόλο πλέον. Τα φέικ νιουζ έπονται. Αυτό είναι άκρως επικίνδυνο. Αν ζεις κάπου στη Ρωσία τώρα για παράδειγμα, κλεισμένος σ' ένα δωμάτιο και μιλάς αποκλειστικά με υποστηρικτές του καθεστώτος, μπορεί κάλλιστα να πιστεύεις ότι η εισβολή δεν υπάρχει, είναι εφεύρημα.

Πώς κατασκευάστηκαν τα «Σταυροδρόμια», ποια υλικά χρησιμοποιήσατε;

Ξεκινώ πάντα από τους χαρακτήρες και την ψυχολογία τους. Αφοσιώνομαι στην κοινή μας ζωή, μήνες έως και χρόνια. Ψάχνω ήρωες που μπορούν να αντέξουν τη μυθιστορία τους. Στο παρόν βιβλίο μου, η ανάπτυξή τους ήταν περίπλοκη. Στην πραγματικότητα όμως εκείνο που αναζήτησα στον πυρήνα τους ήταν κάτι απλό: να αποτυπώσω τη δραματική τους ανάγκη. Διότι προϋπόθεση για να ξεκινήσω να γράφω είναι να ακούσω καθαρά από τον κάθε χαρακτήρα μου τι πραγματικά θέλει. Στα «Σταυροδρόμια» η οικογένεια Χίλντεμπραντ δεν είναι ένα αλληγορικό σύμβολο, αλλά η ας πούμε πραγματική δομή μιας μικρής κοινότητας. Ξέρετε δεν μου αρέσει ο όρος «δυσλειτουργική οικογένεια» που φοριέται συχνά. Τι σημαίνει; Η οικογένεια είναι σαν τον καιρό. Θα περάσει περιόδους συχνών καταιγίδων και περιόδους με ηλιοφάνεια. Ποτέ δεν είναι μονοσήμαντη. Εδώ ήθελα να απλώσω την οικογένεια μέσα στον χρόνο και να δω πώς τα μοτίβα επαληθεύονται ή υπάρχει κάποια διαφυγή. Αν και συνήθως δεν το κάνω, γύρισα πίσω στον χρόνο και τοποθέτησα το μυθιστόρημα στις αρχές της δεκαετίας του '70. Απέφευγα να το κάνω χρόνια. Είναι τα χρόνια της εφηβείας μου και των συχνών προστριβών των γονιών μ' εμένα και τα αδέλφια μου. Οι μεγάλες μας πολιτισμικές διαφορές. Τα «Σταυροδρόμια» είναι ο χώρος ενός έκπτωτου πάστορα και των παιδιών του. Κάθε κεφάλαιο είναι αφιερωμένο και σε ένα μέλος της οικογένειας, το οποίο δεν έχει ιδέα τι σκέφτεται το άλλο. Ο βασικός άξονας, αν μπορώ να τον πω με λίγες λέξεις, προσεγγίζει τον προβληματισμό το πώς θέλεις να κατασκευάσεις την εικόνα του εαυτού σου. Πώς μπορείς να διατρέξεις τις αντιφάσεις σου και να μείνεις όρθιος.

Σας ενδιαφέρει η διαμάχη μεταξύ της συνείδησης και της αναπόδραστης φύσης του θρησκευτικού μυστηρίου; Αυτή η τολστοϊκή σκέψη διαπερνά το μυθιστόρημά σας.

Είναι αλήθεια. Μέρος της συγγραφικής μου σκέψης βρίσκεται στον 19ο αιώνα. Τα ηθικά διλήμματα των μεγάλων συγγραφέων τού τότε, απασχολούν κι έμενα τώρα αλλά με άλλον τρόπο. Περισσότερο σαν βίωμα. Σήμερα στην εποχή των παρορμήσεων, είμαστε μπερδεμένοι. Ομως αυτό επιτάσσει η πολυπλοκότητα του νέου αιώνα μας. Οι πρωταγωνιστές του μυθιστορήματός μου διακατέχονται από σφοδρές εντάσεις. Κινούνται μέσα σε σχέσεις που δεν μπορούν να ξεφύγουν εύκολα. Σκέφτονται, με ποιον τρόπο μπορώ να κάνω το σωστό, και τι σημαίνει το σωστό τελικά. Ψάχνουν μια μικρή αποκάλυψη. Αν και μεγάλωσα με την οικογένειά μου σε εκκλησιαστική κοινότητα, δεν ήμουν ποτέ της πίστης. Πράγμα που φαίνεται παράδοξο. Θεωρώ όμως τη Βίβλο και τις Γραφές μεγάλα κείμενα. Μου έδωσαν τις βάσεις για να καταλάβω τον κόσμο. Στα «Σταυροδρόμια» πλησιάζω τη θρησκευτικότητα, μέσα από τη συναισθηματική εμπειρία. Που είναι και τρόπος ζωής. Η συνείδηση παλεύει με τις όψεις της ενοχής. Παρακολουθώ τους χαρακτήρες μου στα στάδια της ταπεινότητας και του αναστοχασμού τους, ενώ αποσύρονται από τα εγκόσμια. Μέσα από το δόγμα, διαμορφώνουν τη δική τους ηθική πυξίδα που είτε θα τους κάνει καλύτερους, είτε θα τους διαλύσει.

Είπε

Η τεχνολογία έχει καταστεί τοξικότατη πολιτικά και αυτό το βλέπουμε καθημερινά στα ΜΚΔ. Αυξάνεται επίτηδες η πόλωση, ελαχιστοποιείται η ικανότητα των χρηστών να έρθουν σε επαφή με τη διαφορετική γνώμη

Ο κύριος λόγος της φυλετικής ανισότητας είναι πως στις ΗΠΑ δεν τελειώσαμε τη δουλειά την περίοδο των πολιτικών δικαιωμάτων, πενήντα χρόνια πριν. Εμειναν ουρές που και σήμερα μας καταδιώκουν

Μπορείτε να μας πείτε περισσότερα για τη γλώσσα του βιβλίου; Είναι ονειρική με στοχαστικούς εσωτερικούς μονολόγους και ανάγλυφη υφή. Πώς οδηγηθήκατε εκεί;

Εγραψα το μυθιστόρημα αυτό με τελείως διαφορετικό τρόπο απ' ό,τι τα προηγούμενά μου. Το έγραψα πρόταση-πρόταση, έχοντας ως στόχο τη συμπλήρωση μιας σελίδας ημερησίως, που θα με ικανοποιούσε απόλυτα. Αυτό έχει αντανάκλαση και στη γλώσσα. Οταν ξεκινούσα ως συγγραφέας ξανάγραφα συνέχεια και ξανά, κάθε σελίδα. Αποτέλεσμα να «σκοτώνω» τη δουλειά μου, γράφοντας μέχρι θανάτου το ίδιο. Σήμερα δεν το κάνω αυτό. Αποφεύγω να «δολοφονήσω» τη σελίδα μου. Παρασύρομαι πιο εύκολα, κρατώντας την εσωτερική διαδρομή των συνειρμών των πρωταγωνιστών μου. Βασίζομαι πάνω τους. Τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα στα «Σταυροδρόμια» απέφυγα να οργανώσω από πριν, πλοκή και γλώσσα. Προτίμησα να θέσω έναν μακρινό στόχο και να φτάσω μέχρι εκεί, λέξη προς λέξη. Για μένα η αφοσίωση στη γλώσσα και η εμπλοκή της στην αυθεντικότητα του λόγου μου αποκαλύπτει τελικά και τη μοναδική αλήθεια του βιβλίου.

Δύο λόγια για τη δημόσια συζήτηση που γίνεται στις ΗΠΑ πάνω σε θέματα φυλής, φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού που έχει κυριεύσει και τη λογοτεχνική κοινότητα...

Πιστεύω πως μεγάλο μέρος αυτής της κουβέντας, που έχει μέλλον για να ξεδιπλωθούν όλες οι πτυχές, βρίσκεται πάνω σε υγιή βάση. Βέβαια ακόμη και τώρα δεν λείπουν οι υπερβολές. Θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί να μη φτάσουμε στο παράλογο σημείο όπου θα επιτρέπεται να γράψεις μόνο για κάποιον που είναι απολύτως ταυτισμένος μ' εσένα, δηλαδή αποκλειστικά τον εαυτό σου. Οφείλω να τονίσω πάντως πως ο κύριος λόγος της φυλετικής ανισότητας είναι πως στις ΗΠΑ δεν τελειώσαμε τη δουλειά την περίοδο των πολιτικών δικαιωμάτων, πενήντα χρόνια πριν. Εμειναν ουρές που και σήμερα μας καταδιώκουν. Συν τω χρόνω θα έχουμε καλύτερα αποτελέσματα πιστεύω.

www.clipnews.gr